

Onorthodoxe aanpak loont

Kleine groepen en interactieve bijeenkomsten trekken mensen

Hoe komt het dat mensen de kerk links laten liggen bij hun zoektocht naar zingeving? En waarom sluiten mensen die een Alpha-cursus hebben gedaan zich niet aan bij een kerk? Rudolf Setz enquêteerde 20 andersdenkenden en ging met de uitslag aan het werk. Het resultaat is 'Assen zoekt...', een

Mensen zoeken naar de zin van hun bestaan. Sommigen vinden het antwoord in traditionele kerken, anderen passeren de kerkdeuren. Het project 'Assen zoekt...' richt zich met maatwerk op deze passanten. 'Assen zoekt...' combineert het wijgevoel van traditionele bijeenkomsten met de intimiteit van kleine groepen.

Veel christenen en kerkgangers vragen zich af waarom buitenstaanders wegblijven uit hun gemeente. Bij evangelisatiediensten houdt de predikant een laagdrempelige preek, de liederen liggen goed in het gehoor en een koor geeft de dienst nog eens een extra toegankelijk tintje. De initiatiefnemers spannen zich in en bidden om een goed resultaat. Bij een inventarisatie van de bezoekers zijn echter alleen maar vertrouwde gezichten te zien. De inspanningen gaan voorbij aan de doelgroep en alle moeite lijkt tevergeefs.

Met enkele initiatiefnemers zocht Rudolf Setz in zijn woonplaats Assen naar de oorzaak met een enquête onder twintig andersdenkenden. De vraag wat mensen motiveert of weerhoudt kerkdiensten bij te wonen stond centraal. De resultaten zetten te denken, want de argumenten die buitenkerkelijken noemen, komen hard aan. De kerk is saai. De regels

bij een kerk betrokken voelen. De vrijgemaakte gereformeerde kerk vormt met vierduizend leden de grootste groep. Setz: "15 procent van de Assenaren voelt zich bij een kerk betrokken, dat is ongeveer het landelijk gemiddelde."

Bloei

Setz en anderen zochten daarom naar andere invalshoeken om mensen in aanraking te brengen met Gods liefde. De Bijbel motiveerde ze. Setz verwijst naar Jeremia 29: 7 waarin de profeet gelovigen oproept zich voor de stad in te zetten: "De bloei van de stad is ook jullie bloei." Deze tekst namen de initiatiefnemers als vertrekpunt. Net als anderen zijn ook Assenaren op zoek: wie ben ik en wat is de zin van mijn leven? Deze vragen houden mensen bezig, maar ze zoeken hun antwoorden in andere kringen, bijvoorbeeld bij yoga en het boedisme. Hoewel een deel terugkijkt op een christelijke opvoeding en zich de verbondenheid met God herinnert van de basis- en zondagsschool, passeren zij de kerkdrempel of vinden die te hoog.

Een kennismaking met de Anglicaanse gemeente van Chorleywood bij London (zie kader) inspireerde de initiatiefnemers in Assen. Ze vertaalden de Engelse aanpak in een nieuw concept onder de naam 'Assen zoekt...':

De argumenten van buitenkerkelijken om niet naar de kerk te gaan komen hard aan

in de kerk werken verstikkend. De kerk mist aansluiting met de maatschappij. Christenen vormen een gezellig klikje en sluiten zich af voor andersdenkenden.

Assen vertolkt de houding van de gemiddelde Nederlander ten opzichte van het christelijk geloof waarschijnlijk goed. De stad heeft 65 duizend inwoners waarvan er zich tienduizend

De liturgie, de achtergrond van de bezoekers en de groepsindeling bepalen het verschil tussen 'Assen zoekt...' en traditionele kerken. Een middelgrote groep van vijftig deelnemers komt drie keer per maand op zondagmorgen bij elkaar. Vooraf bestaat er gelegenheid elkaar te ontmoeten met een kop koffie en een maandelijks brunch.

Gemeenteopbouw

Deelnemers ontmoeten elkaar ook door de week in groepen of bij activiteiten. Een keer per maand is er een ontmoetingsdienst om belangstellenden uit te nodigen of gemeenteleden uit andere kerkgemeenschappen de gelegenheid te bieden met het concept kennis te maken. Circa 120 mensen bezoeken deze maandelijkse diensten.

De groeps grootte is bewust gekozen. Een groep van vijftig voorkomt dat mensen zich laten ondersneeuwen, maar biedt voldoende mogelijkheden om talenten tot ontplooiing te laten komen. De kleine groepen

lenen zich voor verdieping en om persoonlijke gevoelens uit te drukken. Inmiddels telt 'Assen zoekt...' 60 deelnemers. Setz verwacht dat deze groep zich deze herfst in twee groepen splitst. 'Assen zoekt...' houdt het niet bij woorden, maar toont de betrokkenheid ook met daden. Zo deelt de groep kerstpakketten uit, bezoekt demeterende ouderen en legt contacten met asielzoekers en anderen in een isolement.

Interactief

De bijeenkomsten kenmerken zich inhoudelijk door de inter-

actieve aanpak waarbij inleiders maatschappelijke thema's aan de Bijbel koppelen. Zo sprak er een kolonel over veiligheid en hield een politica van Groen-Links een betoog over armoede. Na een korte inleiding wisselen bezoekers in kleine groepen van gedachten. "We geven elkaar ruimte om te zoeken en benaderen maatschappelijke vraagstukken vanuit de Bijbel," zegt Setz.

Ondanks de ongedwongen liturgie houden de initiatiefnemers wel vast aan de traditionele Bijbeluitleg. Uitnodigingen van voorgangers om tijdens bijeenkomsten hun hart aan Jezus te geven ontbreken. Setz: "God kan zelf overtuigen." Hij nuanceert de vraag naar het aantal bekeerlingen dan ook. Er is een grote groep die zich door God heeft laten vinden en aankoerst op doop en belijdenis. Mensen die hun geloof kwijt waren, hebben Jezus teruggevonden. "Dat maakt ons stil."

Setz constateert dat de traditionele kerken 'Assen zoekt...' ondersteunen of welwillend benaderen. Het is ook duidelijk niet de bedoeling in de vijver van bestaande kerken te vissen. 'Assen zoekt...' neemt de vragen en de zoektocht van mensen als vertrekpunt en verbindt deze uit die positie met het christelijk geloof.

Hij is terughoudend met regelgeving in de groepen: "We faciliteren een natuurlijk proces." Binnenkort verwacht Setz het initiatief in andere delen van Nederland te introduceren. Deze herfst lanceert hij daarom de website www.nederland-zoekt.nl.

Gerrit Strijbis

Meer informatie: www.assenzoekt.nl en www.st-andrews.org.uk.

Rudolf Setz: "God kan zelf overtuigen." Foto CW

Debat

Zichtbaar en herkenbaar

Prinsjesdag wordt steeds vaker aangegrepen om bezinningsmomenten te organiseren. Ik herinner mij nog het opmerkelijk voorstel van Seth Bempong, een Afrikaanse dominee die al jaren een grote migrantenkerk in Nederland leidt, nu meer dan tien jaar geleden.

Ik was toen nog algemeen secretaris van SKIN, Samen Kerk in Nederland, het samenwerkingsverband van migrantenkerken. Seth wilde rond Prinsjesdag een gebedsmoment organiseren in Den Haag. Christenen uit het hele land zouden op het Malieveld samen moeten komen om te bidden voor de Koningin, haar familie, de regering en de volksvertegenwoordiging. De opmerkelijke wens van Seth Bempong is waarheid geworden. Niet massaal op het Malieveld, maar in een Haags kerkgebouw komen christenen een week voor Prinsjesdag samen in de Kroonbede, om te bidden voor de Koningin, haar familie, de regering, nationaal en lokaal, en de volksvertegenwoordiging. Inmiddels is het traditie geworden om een week voor Prinsjesdag bij elkaar te komen in de Waalse kerk.

Ook dit jaar was ik erbij. Het was een mooie dienst, waarin voorgangers van verschillende migrantenkerken een rol hadden, soms zelfs in de eigen taal, zoals Ds Choi Wai Hung van de Chinese Kerk Geloof, Hoop en Liefde (uiteraard volgde er daarna wel vertaling).

Er waren ook getuigenissen, van mensen die vertellen hoe ze het gebed voor de overheid in praktijk waarmaken. Daarbij ging het om het belang van zichtbaarheid en herkenbaarheid, als mensen die vanuit een bepaalde (religieuze) overtuiging in het leven staan.

Dat deed mij denken aan een bijzondere bijeenkomst waar ik de avond daarvoor was. De EO had mij uitgenodigd voor een debat à la Knevel en Van den Brink. Daarbij interviewden de echte Van den Brink, Knevel was verhinderd en werd vervangen door Elsbeth Gruteke. We zaten aan de bekende tafel, het werd niet uitgezonden, maar er was wel een volle zaal.

Het debat ging over ontwikkelingssamenwerking en over het werk van Stichting Compassion, een organisatie die zich inzet voor Christian Leadership in ontwikkelingslanden. Dat doet men door onderwijs mogelijk te maken. Bedrijven maar ook individuele personen kunnen een kind financieel adopteren om haar of zijn studie mogelijk te maken. De uitblinkers krijgen de kans aan

een lokale, erkende universiteit te studeren. De studenten worden regelmatig bij elkaar geroepen om zich te scholen en trainen in christelijk leiderschap.

Een mooi programma, omdat het inzet op dat wat het allerbelangrijkste is om ontwikkeling mogelijk te maken: namelijk onderwijs. En tot mijn tevredenheid stel ik vast dat steeds meer mensen inzien dat ook in ontwikkelingslanden onderwijs verder moet gaan dan het basisonderwijs alleen. Juist daar kan voortgezet, beroeps-, maar ook hoger en zeker universitair onderwijs een wezenlijk verschil maken. Om ontwikkelingssamenwerking écht tot een succes te maken, is het voorwaarde dat datgene waar men op inzet, werkelijk de diepgevoelde wens van de lokale bevolking is. En om dat scherp te definiëren, heb je lokaal hoogopgeleide, onafhankelijk denkende mensen nodig. Ik heb er dan ook in de Kamer voor gepleit dat we het budget voor onderwijs binnen ontwikkelingsamenwerking (15% van het ontwikkelingsbudget geven we uit aan onderwijs) ook besteden aan hoger en universitair onderwijs. Ik heb er uiteindelijk een Kamermeerderheid voor weten te krijgen.

Geen wonder dat ik enthousiast was aan die tafel bij Gruteke en Van der Brink!

Toch kwam ook de vraag aan de orde in hoeverre het nu echt wenselijk is, om, bijvoorbeeld in Afrikaanse en Aziatische landen, mensen heel specifiek op te leiden tot christelijke leiders. Is dat niet te neo-koloniaal en paternalistisch? was de vraag.

Zelf ben ik van mening dat werkelijk leiderschap gebaseerd moet zijn op visie en ruimte. Een visie die de weg wijst, maar nooit dwingend is, die ruimte laat voor eigenheid aan iedereen. Ook christelijk leiderschap dient aan die voorwaarde te voldoen, wil het effectief zijn. Daarom kan het, als het echt leiderschap is, nooit neo-koloniaal of paternalistisch zijn.

Daar komt bij dat juist de drive van een religie maakt dat mensen in hun gemeenschappen veroorzakers van positieve verandering kunnen zijn. Ik heb het zelf gezien in Chili en Brazilië. Mensen die zich bekeerden gingen een zichtbaar ander leven leiden: niet meer drinken, niet meer roken, geen huiselijk geweld meer... Zichtbaar en herkenbaar christelijk leider zijn hoeft zeker niet paternalistisch te zijn. Zolang het niet dwingend en beperkend is en ruimte laat voor eigenheid.

Mensen die zichtbaar en herkenbaar staan voor datgene waarin zij geloven, zijn een verrijking voor iedere gemeenschap.

Net zoals de overtuiging van Seth Bempong, er nu -meer dan tien jaar later- voor zorgt dat één week voor Prinsjesdag politici en vele anderen bij elkaar komen voor inspiratie en kracht om weer een heel politiek jaar lang zichtbaar, herkenbaar en beziel hun werk te doen.

Kathleen Ferrier

Kathleen Ferrier is lid van de Tweede Kamer voor het CDA.